

J E L E N K Ö R.

18. szám.

Pest, szombat. Martzius 3.

1832.

F o g l a l a t: Magyar- és Erdélyország (Előléptetések. Erdélyi földrengés. Nógrádi tudósítások. Mauks Tamás halála. Pécsi lyceum alapítása). Ausztria (a' Pazmaníták törvénybeli próbátéte). Angliá (Palmerston beszéde a' portugáliai ügyben. Cholerabill). Franciaország (követ- és pairkamrai tanácskozások 's egyebek). Portugália (D. Pedro manifestumának vége). Orosz birodalom. Török birodalom. (Divan: 's Mehemed: Ali). Elegy hírek. Pénzfolyamat. Gabonaár.

MAGYAR- és ERDÉLYORSZÁG.

Apostoli királyunk Febr. 10kén a' veszprémi nemes káptalan 4 megürült kanonokszékét Balassa Gábor eddig megyetitoknak, Kovács Antal palotai, Schnuphagen György vásárhelyi plebánusok, és Laszkallner Antal eddig seminariumi lelkész (Spiritualis) urakra méltóztatott kegyelmesen juttatni.

Továbbá szinte azon napi legfelsőbb kegyes határozatánál fogva Petőfalvi Uzovics János nyitrai és Nagy-lónyai Lónyay János Beregi első Alispán urakat a' nagymélt. m. királyi Helytartóshoz Tanácsosakká méltóztatott kinevezni.

Az erdélyi kir. udv. Cancellaria Zetelakai Szabó György urat erdélyországi levéltárnokká nevezé ki az elhunyt Kollerfi Koller József helyébe.

Nagy-Szebenben 's Megyesen (Erdélyben) Február 19ikén 8 's 9 óra közt két egymásután következett földrengés tapasztaltatott nyugat dél-nyugatról kelet-éj-kelet felé. A' hővmérő Reaumur szerint 2° az 0 alatt, a' légmérő pedig 28'' 3'''re mutatott; a' gyengélkedők szédülést 's émelygést éreztek, és szélzugást hallani véltek.

A' magyar nemzeti tudományos Akadémia Pesten Mártz. 5kén kezdi nagygyűlését. Vidéki tagjai közül már néhány megérkezett.

Balassa-gyarmat Február. 8ikán: A' köztársaságok valódi nagyságát egyedül a' hazaszerető polgárok teszik, ezek pedig csak ollyakból válnak, kik gyermekségök óta tudományok ismeretében helyezik elméjük felvilágosodását, szívök képezését pedig jó erkölcsökre szoktatás és gyakorlásban; nem

csuda tehát, hogy minden csinos nemzet fejeit leginkább azon gond foglalja el, hogy gyermekeiket e' dicső célra neveljék. Illy példákat B. Gyarmat előljárói is követni kívánván 13 év óta minden fáradozásikat oda buzogtak irányzani, hogy a' város kebelében iskolákat telepíthessenek meg; előmozdíták e' szándékjokat T.N. Nógrád vármegye Rendei is, midőn még 1825ben országgyűlési követeknek adott utasításokban meghagyák: fordítanak oda minden ügyeket, hogy ezen n. megyében egy gymnasium alapítását eszközöljék; eddig azonban minden fáradozás haszontalan volt, de ime most már valóságra hajnalong reményünk: Méltóságos cs. Aranykulcos Vázsonykői idősb gr. Zichy István ur, mint a' grófi nemzetség öregbike, minekutána 1826ban a' városunkban épült kórházat fedél-fával 's mésszel felsegíté — 1827ben a' cath. szentegyházat belőlről ki-fejéritteté, 's nagyoltárát arany ráamazatu jeles táblaképpel feldiszesíté — 1830ban szükség idején alattvalóinak nevezetes mennyiségű gabonát kiosztata — 1831ben a' görcsmirigy dulasakor hat egész hétig elzárt városunkat 100 kila gabonával megvigasztalá, ugyszintén ez időben a' megyei rabok dolgoztató intézetét 500 forinttal felsegellé — most e' f. Február. 1sőjén költ kegyes alapítványa szerint felállítandó nemzeti iskoláinkbeli egy Tanító díjának esztendőnkénti 250 pengő forintban-fizetendését nagylelkűen ajánlotta meg. Milly öröm illy földesurral dicsekednünk! mi valóban 's utóink hamvait is áldani fogjuk örökös tisztelettel annyi számossá jótétiért.

Továbbá B. Gyarmatról Február 22ikén:

Nemzeti (nyelvterjesztő) intézetünk javára Február 19ikén B. Gyarmaton táncmulatság tartatott. — Farsang ugyan és táncz igen közönséges és szinte unalomig látott 's hallott tárgy, azonban különössé 's mindennapi dolognál érdeklőbbé válhatik az elintéztetése 's környületi által. Nógrád némelly alkalommal magára vonzotta már baráti és szomszédinak figyelmöket, azt lehele tapasztalni ez uttal is: 14 külön megyéből számolt vendégi ezen nemzeti ünnepként tartott esti mulatságból olly emléket vittek a' hazá messze tájaira, melly kedves is, de hamar felejtett sem lesz. A' tánczterem, melly nyájas ölébe a' legszebb vegyületü vendégeket fogadá, tavaszt mosolygó csinnal vala kellemesítve, hosszas oldalain citrom 's narancsfa-sorok valának helyezve, a' két végfal pedig a' legízletesebbül virág-alkotványokkal ékesítve. A' ragyogó fény 's a' szelid zöld homály összeolvadozása képzeltehető a' más-ként is ábrándozásba merültekkel Armida hajdani varázs-kertje lugosit. De mindent felülhaladt koronás Úrunk egész állásu képe, mellyet születésnap nyolczadán örvendeti czimerül tüze ki Nógrád azon hitének ábrázolásaul, hogy nemzetiségünk egy fejedelme uralkodásának sem köszönhet több haladási védlést, mint kegyes Ferenczünknek; kit hogy az örök gondviselés még sokáig tartson népei boldogítására, az egész gyülekezet örömtelve kívánta.

Sokat lehetne még e' táncmulatságról említeni, mi csalhatatlan példáját adná hogy lelkesedés kell csak, 's a' Magyar, bár mellyike, képes minden szépre 's jóra; példáját annak is, hogy az ízlés hazánkban is némelyekben mérközhetik már a' külföldivel; példáját végre még, hogy mulatni egyszersmind közjóra áldozni összeférő dolgok. Megyénk szép Nemére azonban el nem hallgatható ama' dicső érdem, hogy száznál jóval több kézi készítmény, melly kénybecsül öszeveleg ezreket haladó értékü vala, az ő adakozások folytában a' bálbilleti-sorsok szerint mind kijátszatott. Haszna e' nemzeti ünnepnek

a' mellett hogy hölgyeinket a' magyar nyelv kedvelésre még inkább lángolá, mint egy két ezer huszas jövedelem is; melly az intézet pénztárába hárult. Köszönet szép remünk széplelkűségének! de köszönet az intéző biztosságnak is, melly nem csak fáradságát önként 's a' legnagyobb szorgalommal áldozá e' nemes végre, hanem vagy onát sem sajnálta pótlékul a' valóban remek szerkeztü csinosításra. — Ez legyen érdem 's háladijok a' közérzéstől!

Február 10ikén hunyt el Kézsmárkon Mauks Tamás érdemes honi tudósunk, ki mint fűvész 's főkép a' karpáti Flora nagy tudományu ismerője csak nem félszázad óta nagytekintetben álla nem csak a' hazai hanem a' külföldi tudós világ előtt is. Rövid nekrológját Társalkodónk adandja legközelebb, mind hogy emléke maradjon fen, mind pedig hogy tudassék mi történt legyen halála után az ő igen gazdag növény-gyűjteményével, melly valóban méltó, hogy a' pesti tudomány-egyetem vagy a' nemzeti muzeum számára szereztetnék meg 's ne jutna külföldi vagy épen bitang szentségtelen kezekre!

Pécs Február 24ikén: A' mi nem csak városunknak, hanem hazánk egész alsó vidékének régóta legforróbb kívánságá, azt nagymélt. Négyesi báró Szepesy Ignácz megyés püspökünk bételjesíté. Ugyanis csak hamar kebelünkbe jötte után a' köz ohajtáshoz képest egy új Lyceumnak tette le talpkövét 's ezt két esztendő alatt semmi költséget nem kímélvén jeles izléssel 's ritka bőkezűséggel el is végezte. De már e' fényes és roppant épület elkészülte előtt a' philosophiai tudományokat két professor által a' seminariumban, e' folyó iskolai esztendőben pedig (50,000 ezüstforintot alapítványtőkéül, mellynek kamatjából a' tanítók fizettetnek, letévén) az említett tudományokat addig is 6 rendes professor által tanítatja, miglen a' törvényi kar számára is szintannyi pénzalapot alkothat. E' nagylelkü áldozatot előbb nemes Tolna, azután Ba-

ranya vármegyének is közgyűlésekben összejött Karai és Rendei szívökre vevén egyetértőleg elhatározzák, hogy szíves hálójokat egy fényes küldöttség által nyilvánosítsák. A mi csakugyan e' napokban megis lön, mert mult hétfőn N. Baranya vármegye küldöttei főtiszt. Miskolczy András pécsi kispópost és olvasó kanonok ur, nemes Tolna vármegyeé pedig szerdán igen nagy fényvel és számmal tek. Nagy-Jeszeni Jeszenszky János másod Alispán ur szónoksága mellett Ó Excellentiájánál megjelentek 's nemes Közönségeik szíves köszönetét jeles készületű 's meleg ömledésű beszédben előadák. Habár tudjuk is, hogy illyes közhódolások és tisztelkedések, valamint ezeknek hirlevelekbe iktatások a' nagymélt. Alapítónak ön tetteiben elég bért lelő szerénysége ellen vannak is, 's habár továbbá édes gyönyörűségünk is Minervánk bíboros gyánolának minden közjóra célzó kívánatit teljesíteni, e' pontra nézve mindazáltal megengedi a' nagylelkű Jóltevő, ha ez egyszer idegenkedünk az engedelmességtől, mert nemzeti sajtáságunk, a' jövő századok 's legkésőbbi unokáink ellen is vétkeznenk, ha buzgó hálánkat az egész haza 's emberiség nevében nyilvánosan ki nem jelentenők. Néhai Radonay püspökünk irgalom-tettei miatt százados hagyományként örökölt meg megyénkten ez ohajtás: O Deus Adonai, da plures Radonay! nem sohajthat é fel most minden hazafi kebel illy hévvel, a' Szepesy névvel?

AUSZTRIA.

Február 6- 's 7ikén tartotta közgyűlését a' bécsi mezei gazdasági társaság Ferdinand ifjabb királyi Felségünk előlülése alatt. Magyarok közül Galantai gr. Eszterházy Károly, Derczeni Dercsenyi János és Horhy Mihály urak nevezettek ez alkalommal a' társaság rendes tagjaivá.

A' bécsi magyar Kurir szerint a' Pázmán seminariumi nevelőképzés, mint országos alkotványi első rendünk serdülő reménye, átlátván honi törvényink tudása szük-

ségét főképp a' magyar szentegyház tagjaira nézve, önként tanulására szentelé magát az idén először, 's Február 5kén közelgésdélle állá ki a' vizsgáltatást mint szorgalma tanúját. E' jeles példa követése kívánatos minden illyes nevelőházinkra nézve, hol még az mindeddig divatba nem hozatott, mind a' mellett is, hogy közmondásként a' jó Pap holtig köteles tanulni.

A N G L I A.

Az alsó ház Febr. 9diki ülésében Mackintosh ur után, ki a' kormány viseletét védé, 's Elliot ur után, ki a' jusra nézve azt állítá, hogy a' lamegoi portugál cortes (1143) végzése szerint, mellyet az 1648diki cortes is megerősíté, idegen országi fejedelem Portugália királya nem lehetvén, dom Pedro, mihelyest Brasiliának birtokába jutott, a' portugál koronára többé just nem tarthata, 's így azt másra sem ruházható; 's több más követ után, kik a' jelen ministerium alkalmazkodását e' tárgyban az előbbiével egyezőnek, csak hogy nyomosabbnak 's nagyobb erejűnek állíták, végre lord Palmerston szólamlék meg, 's többi között ezeket mondá: „Nincs példa civilisált Európánknak, hogy egy kormány a' másik iránt úgy viselte volna magát, mint irántunk 1828 óta Portugál viseltetett. Az e' tárgyban a' házzal közlött irományok nem foglalnak magokban egyebet a' leggorombább sértegetéseknél 's elnyomásoknál. Anglia mindig csak fenyegetőzött 's a' foganat újabb sérelem volt mind addig, míg a' mostani igazgatás hivatalába lépett. Panaszt hallunk az ellen, hogy a' franczia admiral hasonló elégtét-követeltében több portugál hajót elfoglalt; ugy de nem akkor történt é ez, minekutána már a' portugál kormány minden közlekedését a' lizbónai franczia consultól megvonta, 's ez által minden diplomatiái viszonynak a' két ország között véget vete? Talán meg kellett volna e' környülményekben Angliától Franciaországnak tiltatnia, hogy sérelmei megszüntetését sürgesse, mihez, mint független ország-

nak, jusa volt? ki kellett volna talán nyilatkoztatnunk, hogy Anglia ugyan just tart magának Portugáliát elégtételre kényszeríteni, de nem türi, hogy más nemzetek hasonló szabadsággal éljenek! — Tudom én jól, hogy e' ház oppositiójának célja a' jó egyetértést Anglia 's Franciaország között megszakasztani, 's a' két nemzetet háborúra keletni egymással (tetszés), de bizonyosá tehetem a' házat 's azon urakat, hogy a' jelen ministeriummal ebben nem fognak boldogulni. A' ministerek teljesen érzik egy olly felvilágosodott 's belátó hatalmasság barátsága becsét 's reménylik, hogy a' két nemzet között fenálló béke 's egyetértés állandó alapokra van helyezve (nagy etszés). Angliának sokkal több közös érzése, közös érdeke (interesséje) van Franciaországgal, hogysen magát attól a' szabadabb intézkedések ellenségi által el hagyná szakasztani, 's én ugy hiszem, az angol nép meg van győződve, hogy mi az ő kisebbsége 's kára nélkül fen fogjuk ez országgal a' legszivesb barátságot 's mind a' két félnek igen hasznos, igen diszes egyenlőséget tarthatni. — A' mi a' katonaszedést, hajókészületet dom Miguel ellen Angliában 's így részünkről a' neutralitas és nemelegyülés meg nem tartását illeli, arra csak azt felelem: hogy a' törvények alkalmazásánál nem elég a' gyanu 's lihetőség, sőt a' moralis bizonyosság sem, hanem arra világos és bebizonyított tettek kivántatnak. Azon hajó, melly ellen a' minap panaszt tettek, ugy volt béjelentve, hogy az Franciaország egyik kikötőjébe evezend, 's terhe francia alattvalók tulajdonának mondatott. Balgatagság volna azon kéteskedni, mire 's hova készült a' hajó valójában (ugyan az, mellyen dom Pedro Terceirába ment), de még ez nem elég ok, mint számtalan más példák az előbbi kormányok alatt megmutaták, a' hajó letartóztatására. Courtenay ur javaslatának más célja nem lehet, mint hogy a' ház ez alkalommal magát a' ministerium politikája iránt nyilatkoztassa ki, 's a' ministerium annak elfo-

adásában mostani politikája kárhoztatását fogja látni.“ — Peel ur néhány jegyzést tesz Franciaország 's a' béke örök fennmaradása ellen, 's különösnek találja, hogy a' ministerium olly büntetlennek érezvén magát, közelebb vizsgálatokat még sem enged, sem bővebb nyilatkozásokat a' hajók 's katonaszedés iránt nem ad; — mire a' kamara mint tudjuk, az indítványt félre veti.

Febr. 11kén folytatólag a' reformbill 62-dik cikkelyét is elfogadá az alsó ház. 13dikán legelőbb is a' cholerajelentetett bé 's minden ezt illető történet és tudósítás legnagyobb 's hitelesb nyilvánosítása határozott el. Erre a' ház finantz-biztossággá változott 's elfogadá a' ministerek azon bölcs javaslatát, hogy ezután a' finantz-esztendő Aprilis (nem Januarius) 1sőjén kezdődjék, 's Martius fogytán végződjék, mi által a' ház minden kiadást kérdőre vehet, minekelőtte az megtétetnék, a' mi eddig a' parliament későbbi megnyittatása által minden esztendőben egykét hónapnál elmaradt. Febr. 14dikén egy kérelem ismét szóba hozta Irlandot 's a' dézmát 's több szónok hevesen kikelt az erőszak ellen. Lord Althorp csudálkozott, mikép magyarázhaták lord Grey minapi szavait olly balul, mintha ő vérben akarná Irlandot füreszteni. Stanley ur (irlandi statustitoknok) kinyilatkoztatá, hogy a' kormány fen akarja ugyan a' protestans egyházi személyek (pápok) jusait tartatni, de szándéka egyszersmind a' dézmát eltörölni. (Zajos, hosszu etszés.) Erre a' reformbill forga ismét szóban. Ugyanez nap mind a' két házban a' cholera'at illető irományok a' ház asztalára tétettek. Hosszu tanakodás támadt ezután az alsó házban a' nyavalya eredete, haladása, távoztatása 's az erre teendő költségek iránt. Febr. 16. meghatározott hogy a' kormánynak a' nyavalya tovább terjedése akadályozására rendkívüli hatalom adassék; a' mi hasonlókép egy saját, cholera'bill által ment végbe, melly 14dikén először és másodsor, 16kán harmadszor olvastatott fel.

Londonban Febr. 17ig 30 cholerabeteg volt, kik közül megholt 14. Itt is azt hiszik, mint eleinte nálunk, hogy a nyavalya ragadós. Az alsóház folyosóji és tornáczai chlormésszel hintettek be, a Lordok csak igen kevesen 's csak rövid időre jöttek össze, a Themseből induló hajók egészségvevlet nem kapnak 's a t. Illó helybeli módosításokkal itt is olly rettegés lepe mindenkit meg, mint nálunk. Tout comme chez nous.

FRANCZIAORSZÁG.

A követkamara Febr. 13iki ülésében közli Amilhou ur a biztosság véleményét azon módosítások iránt, mellyeket a pairkamara Bricqueville ur (X. Károlyt és házát illető) törvényjavaslatára tett. A biztosság, ugy mond, egy értelemmel megmarad azon végzésnél mellyet e tárgyban először hozott, t. i. Franciaország teljes és tökéletes megválása mellett a letett dynastia minden tagjaitól a nélkül, hogy a pairkamara egyetlen felvilágosítását is elfogadná vagy helyben hagyná. Egyszersmind kifejté a tudósító mellékjavaslatit (amendement), mellyek vitatása jövő szombatira halasztatott. Erre elővetettek ismét az igazságsztyábeli költségek. A fenyítő vagy büntető törvénszék költségeinél (3,300,000 frank) panaszkodik Pagès ur a journalisták üldöztetési ellen. A pecsétör azt állítja: hogy a kormány bánása törvényes és igazságos. A sajtó, ugy mond, olly caractert von magára juliusi revolutio óta, millyet előbb nem ismerénk benne. Megtámadja egyenesen a kormányt, magát a király személyét sem kíméli. Egyik journal azt írta minap, hogy a király lemondott; másik olly tulajdonságokat ruháza reá, mellyeket szégyen ismételni. Ezen számok elszedettek; de az író ismétezi más nap garázdaságit, 's alig fogatik be, kimentti őt a kezesség 's a t. A szakasz költségei meghagyattak. Más nap a vallás és nyilvános oktatás osztályira ment ált a kamara. A catholicus egyház szakaszánál (költség: 27,775,300 frank) azt kér-

di egy követ: kapnak e még azon püspökök fizetést, kik a juliusrevolutiokor elhagyák a hazát? (mellyet kétség kívül soha sem szabad elhagyni); Monia!ivet ur, a minister, azt felelé: nem! Luneau ur javasolja Iször: a párisi érsek fizetése legyen 25,000 frank (50,000 helyett), a többi érseké 15,000 fejenként, a püspököké tiz tiz ezer. (Mindössze 485,000 frankkal kevesebb mint eddig). 2szor: azon érsekségek és püspökségek, mellyeket az 1801diki concordatum száma felett később alkottak, mihelyest megürülnek, törültsenek el. Az első pontot a kamara elfogadá, a másikat nem. Ugyan e tárgyban Febr. 16kán a kanonokok fizetési jöttek szóba, mellyek meghagyattak; meg a püspöki seminariumokra tett statusköltségek is, mellyeket Guizot ur (bár protestans) igen szép beszéddel véde, illó 's helyesnek találván kétség kívül, hogy a papságra menendők nevelést is kapjanak, ne csak tanitást. A protestans egyház költségei (750,000 frank) szinte meghagyattak (Február. 17dikén), mire a kamara az universitás költségeire tért által, mellyek vitatása közben de Tracy és kivált Cuvier urak fontos és igen tanuságos (általunk is bővebben közlendő) beszédeket tartottak a nyilvános oktatás menetele felől. A pairkamara Febr. 13dikán elfogadá a száznapi kormányzás alatt előléptetett (katona) tisztek nyugpénzeit (pensióit). Ugyanazt Febr. 16dikán tudósítá gróf Tascher a biztosság véleménye felől a Január. 21diki gyászünnepe (XVI. Lajosért) további megtartását illető törvényjavaslat iránt. A biztosság véleménye az hogy a törvénszünet e napon továbbra is hagyassék meg, de semmi más gyászszertartás ne legyen.

Parisban is nagy rettegést okozott a cholera Febr. 14dikén. Egy kapus igen gyanus jelenségek (symptomák) között holt meg e napon. De az orvosok azt mondák, hogy ez csak cholera sporadica.

A királyi ügyvéd Febr. 16kán bezára a „Népbaráti“ (politikai egyesület) gyűléshe-

lyét. Raspail előlölője 's Avril titoknoka ez egyesületnek tüstént más helyen ültek több taggal össze 's protestatiót készítettek.

Megvalósul azon hír, hogy a' Suffren és Maringo lineahajókra szállított 66dik ezred Anconában szálland ki.

A' király az igazsági minister előterjesztése szerint elhatároza: hogy Ney pöre ujvizsgálat (revisio) alá nem jöhet, minthogy e' revisio törvényen nem alapul. (Revideálta már e' pert a' köz vélemény 's bírait a' nagy katoná hóhérivá bélyegezte.)

D. Pedro részére folyvásti divatban áll a' katonafogadás. Nem csak lengyelek hanem spanyolok is vállalkoznak szolgálatjába Miguel ellen. Minha General vezérlendi ez idegen hadosztályt 's nem sokára D. Pedro után indítja.

A' népi társaság melly Robespierre gipsznyomatu képét terjesztgeti, e' hódolást mutatja most Maratnak is, a' revolutio szörnnyetegének!

Febr. 13ka éjjelén Carlistai czédulák függesztettek a' parisi falakra. Febr. 13kát (a' Berry herczeg halála napját) hozák emlékezetbe azok 's megállítására szólítottak. Pongyola levelkéket (mellyek tartalma imádság 's ohajtások 5 Henrikért) a' házakba küldöztek vagy nyilvános helyeken osztogattak el, de minden siker 's viszhang nélkül. Paris nyugtan maradt.

PORTUGÁLIA.

Dom Pedro manifestuma folytatása 's vége:

„Ekkor az elnyomott Portugálok magok előtt fogják azon szenvedések végét látni, mellyek alatt olly nagy idő óta sinylenek. Semmi visszahatást (reactio) semmi boszuállást testvéritől nem várhatnak, kik csak azért jönek, hogy őket megszabadítsák, kik semmit forróbban nem ohajtanak, mint hogy őket öleikbe szorítsák, 's a' kik számüzetésök egész ideje alatt csak a' közös szerencsétlenséget siraták, 's felfogadják egymásnak, hogy azt örök feledékenységbe

temetendik. A' mi azon szerencsétleneket illeti, kiknek vétkes lélekisméretjük az általok segéllett bitorlás (usurpatio) leomlását rettegve várja, legyenek meggyőződve, hogy habár a' törvény ereje némelly politikai főbb jusok gyakorlatából ki fogná is őket rekeszteni, minthogy ők azokkal a' haza romlására olly rutul éltek vissza; nem lesz mindazáltal egynek is közülök oka sem élete, sem polgárjusai, sem vagyónára nézve (fentartván ez iránt másoknak jusait) olly erőszakos bánástól tartani, mint a' milly, eddig hallatlan, kegyetlenséggel ez sujta sok jeles férjfit, kiknek egyetlen vétkök az országos törvények védelme volt. Én egy feledés- és bocsánatvégzést fogok hirdettetni, melly a' megkegyelmezés határit világosan kifejtse; de azt már mától fogva kinyilatkoztatom: hogy semmi feladás és árulkodás előbbi tetek, esetek 's vélemények iránt nem fog kihallgattatni 's minden célirányos rendszabások meg lesznek téve, nehogy valaki eféle okokért háborgattassék. Ezen alapon fogom én állhatatos buzgósággal minden rendelésimet építeni, mellyek a' portugál nemzet javára 's becsületére czélzandának, 's első lesz ezek között azon kereskedési 's politikai viszonyok helyre állítása, mellyek ezelőtt Portugáliát a' többi nemzetekhez kapcsolák, lélekismérettel tisztelvén mindenik jusait 's gondosan mellőzvéen el mindent, mi bennünket a' külső politika szövvényeibe zavarni 's a' velünk szomszéd, frigyes nemzeteknek nyugtalanságot okozni képes volna. Portugália ismét birtokába jutand mind azon javaknak, mellyeket a' belső béke 's a' külső nemzetek tekintete szül. Az országos hitel ismét helyre álland, mi helyest a' bel- és külföldi, törvény szerint felvett, országos adósságok el lesznek ismérve, mi által majd módot kap a' kormány minden köteleztetései kielégítésökre, 's ez kétség kívül nagy befolyással lesz a' közös jóllét gyarapodására. — Kinyilatkoztatom e-zennel a' portugál hadisereg (armada) azon részének, melly mostani elvakultságában a'

bitorló kormányt támogatja, hogy nálam jó elfogadtatást fog találni, ha a' tyrannismus védelmétől eláll 's önkényt a' szabadító sereghez csatlakozik, melly a' törvények fenntarthatásának, constitutionalis thronnak és polgári jóllétnek legbiztosabb támasza fog lenni. Hasonlóul kinyilatkoztatom a' fegyveres nép azon csapatának is, kik a' bitorló védelmezésében nem részesülendének, hogy semmi bántalmok nem leend 's tüstént fel fognak szolgálatjoktól mentetni, hogy házok kebelébe, mellytől igen is sokáig tartóztattak el, visszatérhessenek. Nincs semmi kétségem, hogy akaratomnak ezen őszinte kinyilatkozási a' derék Portugálok szívét, azokét t. i. kik hazájokat szeretik, meg fogják indítani. Nem késhetnek ők hozzám 's azon hű 's nemes keblü (loyal) vitéz földiekhez kapcsolni magokat, kik engem ezen hőselkü vállalatban követtek, hogy leányom, a' leghivebb királyné, constitutionalis uralkodása visszaállítását (restauratióját) eszközöljék. Végre kinyilatkoztatom, hogy nekem nem czéлом a' polgárháboru iszonyait Portugáliában feléleszteni, hanem az, hogy helyre állapítsam a' csendet és békülést kitűzván a' monarcha királyi zászlóját, mint ezt az örök igazság törvénye 's a' föld minden civilisált nemzete ohajtásai megkívánják. — Költ Rainha de Portugal fregáton Febr. 2ikán 1832. Aláírás: Dom Pedro Bragança herczeg.

OROSZ BIRODALOM.

Az idegen vallásokat illető ügybeli főkormány az 1794ben tauriai Mohammedanusok számára megengedett papi szolgálat elintézésére egy javaslatot készíté, mellyet az orosz Czár mint az élő renddel 's tartomány és hitbeli külső rendszabásokkal nem ellenkezőt az Izlami vallás gyakorolhatása végett most meg is erősíté.

A' bányászati nagy küldöttség, mellyet a' Czár tavaly arany-termő helyek nyomozása végett éjszak Uralba küldött, már 1500 marknyi mosott aranyat gyűjtött. Ezentul 50,000

foglalatoskodhatik illy nemű munkával, egyszersmind az eddig sivatag Ural téreit gyarmatosítja.

A' valóságos bányavidéken mint hirtelleg az örökjobbágyságot eltörlük, mivel tapasztalásból alkalmasabb az illetén emberosztály földmivelésre mint bányász foglalatosságokra; annyi bizonyos hogy az oda költöző szabadosok pártolva fogadtatnak.

Mi temérdek sulyú az orosz vám némelly fényüzésbeli cikkelyekre, többi közt abból is kitetsző, hogy egy 3¼ tallér aru szalma-kalap melly egy fontot nem nyom, míg Rigába átszállittatik minden vám 's vitelárt betudva 18 tallerra rug.

TÖRÖK BIRODALOM.

Alexandria Dec. 28ikán a' birodalom rendkívüli erőtlenségét vagy inkább bontakozó vonaglását jelenti a' Diván viselete az aegyptusi és acrei Basák villongásiban; ha különben nem időzési szándék, melly arra czélozna, hogy az ellenség maga bitolná 's meritné ki ön erejét. Jól tudja a' Sultán, hogy Mehemed Alinak Acre ostromoltatására több oka is van a' Siriába ütésin kívül; 's már előbb is sürgeté a' vicekirály a' portánál az engedelmet, hogy magát olly hálátlan emberen mint az acrei Bassa, kit egykor Sultánja dühe ellen oltalmazott, boshuzhassa meg, 's ki 14,000 zacskó adósságát mindeddig is vonakodik megfizetni, mind a' mellett, hogy megszökött alattvalóit nem adja ki, 's ez általszámos kiköltözésre nyujt alkalmat. Ez utóbbi helybe hagyta ugyan a' porta, de hogy az épen akkor felzendült Scutari Basa segéllésétől Mehemed Alit feltartóztathassa, hajolt kívánságira azon feltétellel, hogy Siriai expeditióját a' Kapudán Basa vezérlésére bizná, ki is indult ez kisdud csapatjával, de csak Rhoduszig, innen pedig a' Dardanellákhoz vonult vissza, mi okból? nem tudni. A' nagyvezér épen ekkor győzte le a' felkölt Albaniotákat, lehető hogy ez által vicekirályok elcsüggedését várták; de már ez expeditióját készíté.

geté, sőt be sem várván udvara parancsát, azt el is inditá. A' később hozzá érkezett szultáni ferman mint mondják, szándéka kivitelét ráhagyá's áltengedé Acre, Damaszk's talán Aleppo feletti uralkodását is, de olly alku alatt, hogy két annyit fizessen évenként mint eddig. Most már, mint Január 25iki tudósítások bizonyítják, erőszakhoz nyúl a' porta, hogy őt viszont igájába hajtsa; 's egy nagyuri nyilatkozatvány Mehemed Ali hitszegtéről minden Muselmant értesít, 's a' vétkest fiastól bosszulással, e' mellett még egyházi (kalifai) mennykővel is fenyegeti; ez mindazáltal kíméléssel látszik szerkeztetve lenni. Innen következtetik némelyek a' dolognak még barátságos elegyenlíthetőségét, pedig villongásaikra nézve inkább fegyverbiróságot kellene emlegetni. A' török flotta nagyobb része ellenségeskedési parancsal hagyá el a' canalist; az apróbb seregek pedig kis Ásiába szállítottak által, hogy a' már előbb Syriába nyomult ezredek után huzódjanak.

ELEGY HIREK.

Dublini ujságok szerint az ország zavarosb megyéjibe, jelesen Donegalba, fegyveres erő küldetett.

Sir Fred. Lamb angol követ a' bécsi udvarnál Febr. hónap 3án indult el Londonból. 6án Párisba érkezett. Most már Bécsben van.

Skrzynecki generalissimus Linzben él, Dwernicki Lembergben. Egyedül Gallicziában 1,100 lengyel tiszt tartózkodik a' rokon és vendégszeretés jótéteményeiben részesülve, mellyet itt a' menekedők vitézsége és szerencsétlen sorsa még szivesebbé 's adakozóbbá tesz.

Bogotai tudósítások szerint Choco's Caucának egyéb tartományi Uj-Grenadával egyesültek.

A' brasiliai Diario di Governo egy statusvégzést (decretumot) közöl Novemb. 23-ikáról a' rabszolga-kereskedésre nézve, melly szerint minden rabszolga, ki ezentul a' brasiliai földre vagy kikötőkbe jut, azonnal szabad, a' rabszolgákkal kereskedők pedig kemény büntetés alá vettetnek. Egyébiránt riói újabb tudósítások szerint az ottani kereskedés synledez, az ország nagy buzgásban van 's a' pártok egymást fenekedve szagatják.

Berlini, Londonból vett, tudósítások szerint a' három udvar mindaddig fogja halasztani megerősítését, mig Londonban a' reformbill ügye el nem dől. Ha meg nem áll a' bill, azon esetre az angol ministerium változni 's a' mostanit ujjalag Toryministerium fogná követni, melly hajlandó lesz változásokat tenni a' szerződésen 's azt azután Hollandia öneröltetése nélkül elfogadhatja. Ellenkező esetben hihető, hogy a' nevezett udvarok minden eddig történthez járulnak egyezésükkel.

Bonstetten a' schweitzzi Tudósok nesztorá Genfben Február. 3ikán rövid gyengélkedés után elhunyt.

Pénzfolyamat:

Bécs (Febr. 28kán) közép ár:

Státus 5 pC. kötelezőlev.	85 $\frac{1}{2}$ p. p.
— 4 pC.	76 $\frac{1}{4}$ —
— 1820diki nyeres. kölcsön	179 $\frac{1}{4}$ —
— 1821diki	120 $\frac{5}{8}$ —
Bécs vár. 2 $\frac{1}{2}$ pC. bankó-kötel.	47 $\frac{5}{8}$ —
Az udv. kam. 2 $\frac{1}{2}$ perCent kötel.	—
Bank-actiák v. részvények darabja 1120 $\frac{2}{3}$	—

A' gabonának pesti piaczi ára Martz. 2kán 1832.

Pozs. m. vtó gar.	legjobb	középszerű	csekélyebb	Pozs. m. vtó gar.	legjobb	középszerű	csekélyebb
Tisztabúza	133 $\frac{1}{2}$	120	110	Zab	29 $\frac{1}{2}$	28	26 $\frac{2}{3}$
Kétszeres	90	86 $\frac{2}{3}$	83 $\frac{1}{2}$	Köles	50	—	—
Rozs	52	50	48	Köles kása	120	113 $\frac{1}{2}$	—
Árpa	40	38 $\frac{2}{3}$	36 $\frac{2}{3}$	Kukoricza	36 $\frac{2}{3}$	34 $\frac{2}{3}$	33 $\frac{1}{2}$

Szerkezteti Helmezy — Nyomatja Landerer.